

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КУЛЬТУРА І СТИЛІСТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, РЕДАГУВАННЯ
ПЕРЕКЛАДУ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма «Польська мова і література,
англійська мова, переклад»

Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.033 Слов'янські мови та література (переклад включно),
перша польська

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
загального та германського мовознавства
протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	“Культура і стилістика української мови, редагування перекладу”
Викладач (-і)	кандидат філологічних наук, доцент Грещук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	+380506879363
Е-mail викладача	valentyna.greshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс “Культура і стилістика української мови, редагування перекладу” належить до фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, передбачених освітньою програмою “Польська мова і література, англійська мова, переклад”. Протягом вивчення дисципліни студенти набудуть умінь та навичок правильного редагування перекладу на основі комплексного підходу з урахуванням фонетичних, лексичних, граматичних та жанрово-стилістичних норм; поглиблять свої знання про культуру української мови та основні стилістичні норми, принципи редагування перекладу; знатимуть основні методи, які варто враховувати під час роботи з текстами різних жанрів. Курс охоплює як загальнотеоретичні засади польсько-українського перекладу, так і практичні поради правильного його редагування. Процес редагування розглядається передовсім у контексті перекладацької норми та оцінки якості перекладу.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою курсу є засвоєння магістрантами комплексу теоретичних знань з культури і стилістики української мови та основ редагування перекладу; вироблення у студентів основних умінь та навичок грамотного редагування перекладу з дотриманням відповідних норм української мови, культури та стилістики. Основні цілі вивчення курсу: – визначати основні поняття та категорії культури та стилістики СУЛМ; – володіти основними фонетичними, лексичними, граматичними та жанрово-стилістичними нормами української мови; – виявляти в тексті помилки різних видів, визначати їх значущість і вагу, виправляти згідно з мовними нормами; – розвивати вміння працювати із різними видами текстів, враховуючи специфіку кожного жанру; – виробити навички здійснення правок у тексті – вичитування, доопрацювання, скорочення; – опанувати принципи уникнення мовних шаблонів, калькування.	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
2. Здатність бути критичним і самокритичним.
10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.
9. Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації.
11. Здатність застосовувати інноваційні технології навчання польської мови та літератури, англійської мови, перекладу у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.
19. Мати навички міжмовної комунікації в контексті інтернаціоналізації освітньонаукового простору. Володіти та ефективно застосовувати перекладацькі стратегії й тактики для здійснення ефективної професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год
Практичні заняття	18 год
Самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр		Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Перший		035 Філологія	Перший	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни				
№	Тема	Форма заняття	Результати навчання	Завдання
1	Тема 1. Переклад як засіб міжмовної та міжкультурної комунікації. 1. Поняття про переклад. Перекладознавство як наука та навчальна дисципліна. 2. Роль перекладу в розвитку світової культури, зміцненні міжкультурного спілкування. 3. Структура перекладацького процесу. Основні стратегії перекладу. 4. Труднощі перекладу з урахуванням стильової різноманітності текстів. 5. Вплив жанру й стилю оригінального тексту на вибір перекладацької стратегії. 6. Роль редагування в перекладацькому процесі.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 6 год	– знати структуру перекладацького процесу, його основні стратегії; – розуміти роль редагування в перекладацькому процесі; – уміти виокремлювати основні труднощі перекладу з урахуванням стильової різноманітності жанрів.	опрацювати відповідні наукові джерела.
2	Тема 2. Види перекладу. 1. Особливості усного та письмового перекладу. 2. Специфіка машинного перекладу. 3. Літературний переклад. 4. Основи послідовного та синхронного перекладів.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 6 год	– знати основні види перекладу; – розуміти специфіку усного та письмового перекладу, машинного, літературного, послідовного та синхронного.	опрацювати відповідні наукові джерела.
3	Тема 3. Помилки редагування, їх типологія. 1. Поняття помилки з погляду редагування. 2. Лексичні помилки в польсько-українському перекладі. 3. Граматичні помилки. 4. Стилїстичні помилки та шляхи їх усунення. 5. Способи, прийоми та методи уникнення помилок при редагуванні перекладу.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 8 год	– знати основні помилки з погляду редагування тексту; – уміти застосовувати на практиці методи і прийоми уникнення помилок при редагуванні текстів.	опрацювати відповідні наукові джерела.

4	Тема 4. Нормативна база редагування перекладів. 1. Поняття норми у редагуванні перекладу. 2. Класифікація мовних норм. 3. Лексичні та граматичні норми. 4. Особливості стилістичної та естетичної норми. 5. Основні стандарти якості перекладу.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 6 год	– знати поняття норми у редагуванні перекладу, основну класифікацію мовних норм; – уміти дотримуватися основних стандартів якості перекладу.	опрацювати відповідні наукові джерела.
5	Тема 5. Специфіка роботи з лексиною перекладного тексту. 1. Критерії добору лексичних засобів, аналіз їхнього вживання в контексті. 2. Словник як важливий інструмент під час редагування перекладу. 3. Лексичні особливості редагування перекладу.	практичне заняття – 2 год самостійна робота – 6 год	– знати критерії добору лексичних засобів і аналіз їхнього вживання в контексті; – розуміти лексичні особливості редагування перекладу.	опрацювати відповідні наукові джерела.
6	Тема 6. Граматичний аспект редагування перекладу. 1. Основні види морфологічних помилок в перекладному тексті та способи їх виправлення. 2. Важливість правильного вживання форм іменників, дієслів, прикметників, займенників, числівників у перекладному тексті. 3. Порушення синтаксичних норм як проблема редагування. 4. Мотиви структурних змін у висловленні при перекладі.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 8 год	– знати основні види морфологічних помилок в перекладному тексті та способи їх виправлення; – уміти правильно вживати форми частин мови у перекладному тексті.	опрацювати відповідні наукові джерела.
7	Тема 7. Основні аспекти редагування та функціональні стилі мови. 1. Особливості редагування текстів художнього стилю. 2. Методи та прийоми редагування перекладу публіцистичних текстів і газетних статей. 3. Специфіка перекладу офіційних документів. 4. Особливості редагування наукових текстів.	практичне заняття – 2 год самостійна робота – 8 год	– знати особливості редагування текстів різних стилів;	опрацювати відповідні наукові джерела.

8	Тема 8. Зміст та основні засади редакторської роботи з перекладною літературою. 1. Робота з рукописом перекладача та відображення в ньому індивідуальних особливостей авторського тексту. 2. Збереження ідеї та головної думки авторського твору. 3. Відтворення змісту – найважливіша умова якості перекладного тексту. 4. Вичерпність, точність та повнота добору лексичного матеріалу як складові відтвореного тексту.	практичне заняття – 2 год самостійна робота – 6 год	– знати основні засади редакторської роботи з перекладною літературою; – уміти відтворювати зміст, ідею, головну думку під час редагування перекладу.	опрацювати відповідні наукові джерела.
9	Тема 9. Мовна інтерференція як проблема редагування перекладів. 1. Поняття мовної інтерференції та причини її виникнення. 2. Поняття трансференції, інтерференції та мовного запозичення, відмінності у їх значенні. 3. Фонетична та фонологічна інтерференція. 4. Лексична інтерференція. 5. Морфологічна та синтаксична інтерференція.	лекція – 2 год практичне заняття – 2 год самостійна робота – 6 год	– знати поняття мовної інтерференції та причини її виникнення.; – розуміти відмінність між поняттями трансференції, інтерференції та мовного запозичення.	опрацювати відповідні наукові джерела.

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відповідає критеріям оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцінюється за 5-бальною шкалою та максимальною кількістю 30 балів. Під час виставлення допуску до заліку враховуються навчальні досягнення, отримані в процесі оцінювання на практичному занятті (максимум 30 балів), при виконанні контрольної роботи №1 (максимум 30 балів), контрольної роботи №2 (максимум 30 балів) та самостійної роботи (максимум 10 балів). Загальна максимальна кількість балів за навчальний курс становить 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота №1– редагування текстів різних стилів. Оцінюється 30 балами. Контрольна робота №2 – побудова текстів різних стилів. Оцінюється 30 балами. КСР передбачає опрацювання всіх тем курсу згідно з силабусом. Проходження тестування на дистанційній платформі D-learn. Оцінюється 10 балами. Терміни виконання робіт – згідно з графіком навчання.

Практичні заняття	На практичних заняттях здобувачі вищої освіти формують мовно-комунікативні компетенції, професійні навички грамотного редагування перекладу з урахуванням культури та стилістики української мови. Важливими аспектами навчання є опанування принципів редагування перекладів, презентація ефективних методів роботи з текстами різних жанрів, розвиток умінь оцінювати якість перекладених текстів, виявляти та виправляти калькування або ненормативні мовні конструкції.
Умови допуску до підсумкового контролю	Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів. Для визначення рейтингового підсумкового контролю до уваги взято присутність здобувача на всіх заняттях, його активність та успішність на практичних заняттях, написання контрольної роботи, підготовка самостійної роботи та позитивний результат тестування на дистанційній платформі D-learn; відсутність пропусків і запізнь на заняттях; дотримання етики й культури поведінки на заняттях.
Підсумковий контроль	форма контролю: залік. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається автоматично на основі балів, отриманих на практичних заняттях упродовж семестру, та виконанні письмових робіт.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до “Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника”, та індивідуальним графіком, відповідно до “Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника” <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У “Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника” встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://cutt.ly/2wJeFdvU>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає “Комісія з питань етики та академічної доброчесності” при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://cutt.ly/5wJeN6TU>.

Відвідування занять. Урегульовано “Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника” <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf>. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує “Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника”. <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація : підручник. Київ : Вид. дім Д. Бураго, 2013. 460 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ, 2004. 342 с.
3. Венгрєнівська М. А. Нариси з теорії та практики редагування перекладних текстів і порівняльної стилістики : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Київ : нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2008. 560 с.
4. Губарець В. Редактор і переклад. Основи видавничої роботи з відтвореними текстами: навч. посібн. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2012. 176 с.
5. Зарицький М. С. Переклад: створення та редагування Київ : Парламентське вид-во, 2004. 120 с.
6. Іванченко Р. Г. Літературне редагування. Київ : Вища школа, 1983. 247 с.
7. Капелюшний А. О. Практичний посібник-довідник журналіста: редагування в ЗМІ: аналіз і перевірка фактичного матеріалу. Львів : ПАІС, 2004. 576 с.
8. Капелюшний А. О. Стилїстика й редагування : практичний словник-довідник журналіста. Львів : Паїс, 2002. 576 с.
9. Капелюшний А. О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів : практичні заняття: навч. посібн. з курсів "Практична стилїстика української мови", "Стилїстика тексту", "Редагування в засобах масової інформації". Львів : ПАІС, 2003. 544 с.
10. Карпенко О. В. Основи редакторської майстерності. Теорія, методика, практика : підручн. для студ. вищ. навч. Закладів. Київ : Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна", 2007. 146 с.
11. Кравець Л. В. Стилїстика української мови: практикум. Київ, 2012. 320 с.
12. Куляс П. П. Словник найпоширеніших помилок у засобах масової інформації з варіантами їх виправлення : посібн. для майбут. редактора. До курсу "Редагування різних видів літератури". Київ : Університет "Україна", 2006. 192 с.
13. Літературне редагування : навч.-метод. посібн. / упоряд. Серажим К. С. Київ : нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т журналістики. Київ. 2012. 342 с.
14. Мацько Л. І. Стилїстика ділової мови і редагування документів : навч. посібн. для дистанц. навч. Київ : Університет "Україна", 2004. 282 с.
15. Мацько Л. І. Стилїстика української мови: підручн. Київ, 2010. 462 с.
16. Непийвода Н. Ф. Сам собі редактор: порадник з української мови. Київ : Українська книга, 1998. 240 с.
17. Основи теорії редагування перекладів : конспект лекцій / укл. Ребрій О. В. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 88 с.
18. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи : навч. Посібн. Львів : ВФ Афіша, 2006. 416 с.
19. Пентиліук М. І. Культура мовлення і стилїстика. Київ, 2010. 239 с.
20. Пілецький В. Практичні завдання з фонетики та фонології сучасної української літературної мови. Львів, 2001. С. 4–21.
21. Різун В. В. Літературне редагування : підручн. Київ : Либідь, 1998. 240 с.
22. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посібн. / за ред. Л. І. Мацько. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. 252 с.
23. Тимошик М. С. Книга для автора, редактора, видавця. Практичний посібник Київ : Наша наука і культура, 2005. 358 с.

***Грещук Валентина Василівна**
кандидат філологічних наук, доцент*